

Handläggare: Anneli Rydström
Telefon: 08-508 22 068

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2010-03-18

Anhörig-/närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg, remissvar

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Annmarie Sandberg
avdelningschef

Sammanfattning

På uppdrag av kommunfullmäktige har äldreförvaltningen tagit fram ett förslag till en övergripande anhörig- och närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg. Detta mot bakgrund av lagändringen i socialtjänstlagen som tydliggör socialnämndens skyldighet att erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar och stödjer närstående. Policyn ska vara vägledande för stadsdelsnämndernas arbete med att ge stöd och hjälp till de anhöriga och närstående som vårdar en person som är 65 år eller äldre. Den omfattar såväl förhållningssätt, bemötande som vilka stödinsatser som ska finnas att tillgå. I policyn betonas att anhöriga ska ses som en resurs och att deras erfarenheter och kunskaper ska tas tillvara.

Förvaltningen ställer sig positiv till äldreförvaltningens förslag. Det är angeläget att stödinsatserna är så likvärdiga som möjligt över hela staden och att man har ett gemensamt förhållningssätt i kontakterna med anhöriga/närstående. I policyn bör det bl.a. tydliggöras vad som är biståndsbedömda insatser och vad som är generella insatser. Förvaltningen ser gärna att stadens policy också omfattar anhöriga/närstående som vårdar vuxen person som är under 65 år. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har ett samlat, välfungerande och utvecklat anhörigstöd genom enheten

”Äldrestöd/Anhörigstöd”, som fr.o.m. 2010 har ett helhetsuppdrag att ge stöd till anhöriga/närstående som vårdar vuxen person oavsett ålder.

Bakgrund

På uppdrag av kommunfullmäktige har äldreförvaltningen tagit fram ett förslag till en övergripande anhörig- och närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg, se bilaga 2.

Förslaget har lämnats för synpunkter till stadsdelsnämnderna, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd, Anhörigas riksförbund och Nationellt kompetenscentrum för anhöriga i Kalmar. Svar ska lämnas senast den 8 april 2010.

Polycyn har godkänts av äldrenämnden. Se bilaga 1.

Den 1 juli 2009 infördes en ändring i Socialtjänstlagen som förtydligar att **”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder”** (SoL 5 kap 10 §).

Syftet med lagändringen är att tydliggöra socialnämndens skyldighet att erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar och stödjer närstående. I förarbetet påpekas betydelsen av stöd och erkännande till anhöriga och andra personer för det arbete de utför. Stödet regleras som en skyldighet för kommunen, men medför ingen rättighet för den enskilde. Socialstyrelsen har i samma regeringsbeslut fått i uppdrag att utarbeta vägledning till stöd för tillämpning av lagstiftningen. När vägledningen föreligger föreslår äldreförvaltningen att nya riktlinjer för dokumentation utformas och utbildning ges till berörda.

Anhörigvård är ett frivilligt åtagande för den anhörige. Det är den enskilde som ger sitt tillstånd till att anhöriga/närstående ska få vara delaktiga i hans/hennes vård och omsorg.

I stadens äldreplan 2007 - 2011 anges att ”Det ska finnas ett varierat utbud av stöd- och hjälpinsatser till dem som vårdar anhöriga/närstående”.

I stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) framgår att staden ska ge stöd och avlastning till dem som vårdar anhöriga/närstående. Stödet kan bestå av bl.a. avgiftsfri avlösning i hemmet med upp till fyra timmar per vecka. Informationen om vilket stöd och hjälp som kan erhållas ska vara enkel och lättillgänglig. Samråd ska också ske så långt möjligt med anhöriga t.ex. vid individuell vårdplanering.

Stadsdelsnämnderna har under de senaste åren utvecklat anhörigstödet bl.a. genom stimulansmedel, som hanteras av Socialstyrelsen samt medel från länsstyrelsen för att utveckla varaktiga stödformer till anhöriga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen. De fackliga organisationerna informeras den 2 mars 2010 och pensionärsrådet den 16 mars.

Förslag till anhörig-/närståendepolicy

Stadens anhörig-/närståendepolicy ska vara vägledande för stadsdelsnämndernas arbete med att ge stöd och hjälp till de anhöriga och närstående som vårdar en person som är 65 år eller äldre. Policyn omfattar såväl förhållningssätt, bemötande som vilka stödinsatser som ska finnas att tillgå.

Målgruppen

Det är den som behöver vård och omsorg som avgör vem som är närstående. Det kan vara personer inom familje- eller släktkretsen eller andra person som på olika sätt står den enskilde nära. Förslaget är därför att använda begreppet anhörig-/närståendepolicy. Policyn omfattar alla som vårdar/hjälper en person som är 65 år eller äldre, oavsett släktskap eller relation. Även om den som vårdar är under 65 år men vårdar en person som är 65 år eller äldre ska äldreomsorgen tillgodose behovet.

Bemötande

Alla anhöriga/närstående ska bemötas väl och ses som sakkunniga. Anhöriga ska ses som en resurs och deras erfarenheter och kunskaper ska tas tillvara. All personal, oavsett profession ska ha ett sådant förhållningssätt att den enskildes och dennes anhörigas/närståendes integritet bevaras. Det är viktigt att en god kontakt byggs upp mellan anhöriga/närstående och personal. På arbetsplatserna bör anhörigombud utses med uppgift att särskilt uppmärksamma och tillgodose de anhörigas/närståendes intressen och behov.

Stödinsatser till anhöriga/närstående

I anhörig/närståendepolicyn anges vilka olika stödinsatser som ska erbjudas till anhöriga/närstående. Det ska finnas generella insatser, riktade och särskilda stödinsatser. I policyn tas insatser upp som gäller för: (Bilaga 2)

- Alla anhöriga/närstående
- Anhöriga/närstående till äldre med hemtjänstinsatser i ordinärt boende
- Anhörigvårdare (personer som bor tillsammans med den enskilde)
- Anhöriga/närstående till personer som bor i vård- och omsorgsboende

Stödet ska vara individuellt anpassat, flexibelt och hålla en god kvalitet.

Anhöriga/närstående identifieras i samband med biståndshandläggning, vid upprättande av genomförandeplan samt vid kontakt med anhörigkonsulenter. Stödplan för den anhörige upprättas vid behov.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till äldreförvaltningens förslag till en övergripande anhörig/närståendepolicy. Det är angeläget att stödinsatserna är så likvärdiga som möjligt över hela staden, att man har ett positivt bemötande och ett gemensamt förhållningssätt i kontakterna med anhöriga/närstående. Anhöriga/ närstående ska ses som en tillgång och en resurs, men ska också ges stöd utifrån sina individuella behov.

Information och delaktighet är viktigt för alla anhöriga. I policyn bör det tydliggöras vad som är biståndsbedömda insatser och vad som är generella insatser. Syftet med stödet är att underlätta arbetet för de personer som vårdar och stödjer närstående. Det är därför angeläget att stödet alltid är individuellt anpassat, flexibelt och håller en god kvalitet. Bemötandet bör lyftas fram i policyn. Ett bra bemötande innebär också att ta sig tid till att lyssna på de anhöriga och visa empati. Uppsökande verksamhet och webbaserad utbildning bör även tas upp i policyn.

Biståndshandläggaren, anhörigkonsulenter och kontaktpersonen är viktiga nyckelfunktioner i kontakten med anhöriga. Det bör tydliggöras vem som ansvarar för att upprätta den föreslagna stödplanen. Kontaktpersonen är den som möter den äldre och dennes anhöriga/närstående i vardagen. Satsning på kompetensutveckling och att stärka kontaktpersonen i mötet med anhöriga är därför angeläget.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har ett samlat, välfungerade och utvecklat generellt och förebyggande stöd till anhöriga och närstående. Bl.a. erbjuds individuella stödsamtal av kurator, möjlighet att delta i anhöriggrupper, aktiviteter och utflykter. Resurserna har samlats i en gemensam enhet ”Äldrestöd/Anhörigstöd”. Förutom kurator finns här anhörigstödjare/ anhörigkonsulenter, biståndshandläggare, frivilligsamordnare, sjukgymnast, arbetsterapeut, dietist, hörsel- och synkonsulent. En stor del av anhörigstödjarnas arbete är att informera både muntligt och skriftligt, göra hembesök och uppsökande verksamhet. Bl.a. skickas informationsfoldern ”Äldreomsorgen A-Ö”, se bilaga 3, samt erbjudande om förebyggande hembesök ut årligen till dem som fyller 75 år i stadsdelen. Frivilligsamordnaren samverkar med föreningar och anordnar olika aktiviteter som riktar sig både till äldre och anhöriga.

I lagen finns ingen åldersgräns för anhörigstödet. Fr.o.m. 2010 har därför stadsdelens ”Anhörigstöd” fått ett utvidgat uppdrag att även ge stöd till anhöriga/närstående som vårdar vuxen person under 65 år. Anhörigas behov kan fångas

upp på ett tidigt stadium. Förvaltningen kan också på ett kvalitetsmässigt och effektivt sätt samutnyttja sina resurser i stödet till anhöriga och närstående. Förvaltningen ser gärna att stadens anhörig/närståendepolicy omfattar anhöriga/närstående som vårdar vuxen person, oavsett om personen är under eller över 65 år.

Bilagor

- Bilaga 1: Äldrenämndens beslut om Anhörig/närståendepolicy för Stockholms äldreomsorg, protokollsutdrag §7 ur äldrenämndens sammanträde den 15 december 2009
- Bilaga 2: Äldreförvaltningens förslag till anhörig/närståendepolicy för Stockholms äldreomsorg
- Bilaga 3: Utdrag ur informationsfoldern "Äldreomsorgen A-Ö"